

**LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS
ARCHEOLOGIJOS SKYRIUS**

LINAS KVIZIKEVIČIUS

**Žvalgomųjų archeologinių tyrimų Smalininkų miestelyje 1997 m.
a t a s k a i t a**

Kultūros paveldo centro archyvas
Fondo Nr. <u>39</u>
Apyrašo Nr. <u>1</u>
Saug. vien.Nr. <u>127</u>

Turinys

1. Tyrimų leidimo kopija.....	1
2. Įvadas.....	2
3. Archeologinių tyrimų eiga.....	4
4. Šurfių aprašymai.....	5
5. Išvados.....	11
6. Situacijos planas.....	12
7. Brėžiniai.....	13
8. Fotonuotraukų sąrašas.....	15
9. Archeologinių tyrimų programa.....	23

L E I D I M A S

vykdyti archeologijos tyrimus

1997 08 04

Nr. 187

Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 23 str. šis leidimas išduotas tyrėjui **L.Kvizikevičiui**

vykdyti Smalininkų senamiesčio, Jurbarko raj.,

archeologijos žvalgomuosius tyrimus

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų programa : Archeologijos žvalgomųjų tyrimų programa 1997 07 24, Nr. 165.

Prašome visas Lietuvos Respublikos valdžios ir valdymo institucijas, savivaldybes, valstybines ir privačias įmones, įstaigas ir organizacijas bei asmenis teikti tyrėjui visokeriopą paramą.

Vyr. valstybinis inspektorius

R.Kraujalis

Išvadas

1997 m. rugpjūčio-lapkričio mėnesiais Lietuvos istorijos instituto archeologas Linas Kvizikevičius Kultūros paveldo centro užsakymu vykdė archeologijos žvalgomouosius tyrinėjimus Jurbarko raj. Smalininkų senamiestyje. Šiems darbams Kultūros vertybių apsaugos departamentas 1997 08 04 d. išdavė leidimą Nr.187.

Smalininkų miestelis išsidėstęs prie Šventosios ir Nemuno santakos. Apie šio miestelio praeitį istorinių duomenų labai nedaug. Manoma, kad Smalininkai įsikūrė XV a. pab. Ties Smalininkais ėjo Ordino ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės siena. Tikslėsių istorinių duomenų apie miestelį yra tik iš XVIII a. pab. Minima, kad Smalininkuose XVIII a. pabaigoje buvo muitinė ir uostas (Tarybų Lietuvos enciklopedija. V. 1988. T.4, p. 46). Uostas pastatytas 1886-1888 metais, o 1810 metais įsteigta pirmoji prie Nemuno vandens matavimo stotis. 1845 m. įsteigta evangelikų-liuteronų bažnyčia.

Vykdyti archeologinius žvalgomouosius tyrimus būtent šiame Lietuvos miestelyje paskatino ankstesnių metų žvalgojiami tyrinėjimai Panemunės miesteliuose ir dabartinė tų miestelių kultūrinio sluoksnio - archeologijos paminklų - žalojimas. Nuo 1994 m. kartu su archeologu Giedriumi Aleliūnu pagal Kultūros paveldo centro "Senųjų miestų, miestelių ir gyvenviečių, turinčių kultūrinius sluoksnius, teritorijos nustatymas" programą vykdėmė žvalgomouosius tyrimus Vilkijoje, Seredžiuje, Veliuonoje, Skirsnemunėje, Jurbarke. Šių tyrinėjimų metu šiuose miesteliuose aptiktas gana nemenkas XV-XVIII a. susiformavęs kultūrinis sluoksnis su gausia archeologine informacija - įvairiais radiniais.

Tačiau kelių miestelių archeologinis sluoksnis dėl kelių priežasčių stipriai pažeistas ir toliau sparčiai ardomas ir naikinamas. Viena iš būdų niokojimui bent kiek sustabdyti ar kažkiek kontroliuoti šių objektų apsaugą - įregistruoti į archeologijos paminklų registrą. Panemunės miesteliai iš kitų Lietuvos miestelių išsiskiria savo kultūrinio sluoksnio verte, nes XV-XVII a. jie jau tuomet buvo nemenki miesteliai, kuriuose buvo intensyvesni prekybiniai-piniginiai santykiai. Per čia vykdavo prekyba Nemunu su Prūsija ir kitais kraštais. Atsižvelgiant į regiono istorinę praeitį ir svarbą bei šiandieninę situaciją buvo nuspręsta prašyti lėšų Smalininkų miestelio žvalgomiesiems tyrimams, nors kaip minėta iš istoriniai duomenys apie miestelį labai menki.

Be to buvo gauta žinių iš istorijos specialybę Vilniaus Pedagoginiame universitete baigusio Manto Lapinsko ir gyvenančio Vilniuje, kad Smalininkuose yra kapinynas. Jis lankydamasis Smalininkuose, užeidavo pas rusų (?) kalbos mokytoją, dėsciusį Smalininkų Žemės ūkio technikume (ir gyvenusį jo bendrabutyje) ir besidomintį vandens matavimo stotimi, jos praeitimi. (Atrodo, kad šio asmens jau nebėra tarp mūsų). Mokytojas, kartą tarp kitko yra užsiminęs, kad kasant duobę (medžiams sodinti?) yra rasta kalavijo dalis, monetų ar dar kažko ir parodęs tuos daiktus. Nurodęs į medžius, esančius už 100-300 m į vakarus nuo bendrabučio. (Šiuo metu tai galėtų būti parko teritorija ar kažkur šalia).

Šių archeologijos žvalgomųjų tyrimų pagrindinis tikslas patikrinti ar miestelyje yra susiformavęs archeologinę vertę turintis kultūrinis sluoksnis, nustatyti jo ribas. Taip pat pabandyti surasti spėjamo kapinyno teritoriją.

Archeologinėje ekspedicijoje dalyvavo Kauno PRPI archeologas šiais metais baigęs VU istorijos fakultetą Agidijus Sirvydas, taip pat VU istorijos fakulteto

archeologijos specialybės studentai: IV kurso - Arūnas Kalėjus bei II kurso studentas Justas Mikalauskas. Truputėlį prie archeologinių tyrimų prisidėjo vietiniai talkininkai - Smalininkų internatinės mokyklos vaikai (Žr. nuotraukas Nr.7-8). Fotofiksaciją tyrimų metu vykdė ataskaitos autorius, brėžinius lauke braižė taip pat tyrimų vadovas, perbraižė LII Archeologijos skyriaus dailininkė Ilona Keršulytė.

Brėžinių originalai ir fotonegatyvai bus saugomi LII AS archyve.

Archeologinių tyrimų eiga

Žvalgomieji tyrimai vykdyti laisvu metu - savaitgaliais. Porą kartų teko dirbti darbo dienomis. Ekspedicijos metu buvo aplankytas miestelio seniūnas. (Buvo norima gauti detalesnį miestelio planą, tačiau seniūnija naudojasi tokiu pačiu planu kaip ir pateiktas ataskaitoje). Pasikalbėjus su seniūnijos darbuotojais naujų žinių ar duomenų apie archeologinius radinius ir radimvietės naujo sužinoti nepavyko.

Žemės kasimo darbai vyko laisvai prieinamose vietose. Pagal galimybes buvo apžiūrėti ir gyventojų daržai, tačiau archeologinių radinių žemės paviršiuje nepastebėta. Kiek leido galimybės šurfais stengtasi kasti linijoje šalia gatvės, taip didžiausia tikimybė aptikti buvusių pastatų vietas. Iš praktikos - čia būna gausiausia radinių. Nepaisant šios "taktikos" tyrimai nebuvo itin sėkmingi. Visi šurfai buvo kasami 1 m². Spėjamo kapinyno teritorijoje buvo naudojamos metalo detektorinės priemonės, tačiau žemės paviršiuje (velėnoje) jokių archeologinių radinių neaptikta.

Šūrfas Nr.1

Š.Nr.1 kastas PV miestelio dalyje, tarp Nemuno ir Nemuno gatvės, namo Nr.53a darže. Šūrfas išplanuotas 42 m 160⁰ nuo sklypo Nr.53a pietvakarinės tvoros bei 3 m į šiaurę nuo Nemuno pakrantės šlaito viršaus. Tiriama vieta kopūstų daržo pakraštyje. Iki 30 cm gylio sluoksnį sudarė ariama daržo žemė, po to iki 170 cm gylio tęsėsi šviesiai rudos-pilkos spalvos žemė. Įžemis - rudos spalvos priemolis pasiektas 170 cm gylyje. Šurfe radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.2

Kastas 8 m 355⁰ nuo Š.Nr.1 bei 3,42 m 180⁰ nuo sklypo Nr.53a tvoros. Tiriama vieta daržo pakraštyje, vietovė nuolaidėja pietų kryptimi. Iki 34 cm gylio sluoksnį sudarė ariama žemė, po ja, iki 135 cm gylio tęsėsi šviesiai rudos spalvos žemės sluoksnis. Sluoksnyje pasitaikė keletą smulkių plytelių (raudonos spalvos molio). Įžemis - priemolis pasiektas 135 cm gylyje.

Šurfe radinių nerasta (Brėž.Nr.1).

Kasant šiuos šūrfus prie mūsų priėjo sklypo savininkas, kuris mums pasakė, kad anksčiau čia jokių radinių nerasdavo.

Šūrfas Nr.3

Šūrfas kastas į R nuo F.Nr.1-2 (žr. situacijos planą). Šūrfas išplanuotas 60⁰, 36,5 m nuo valymo įrenginių teritorijos PR tvoros kampo bei 360⁰ 18 m nuo pakrantės šlaito viršaus. Tiriama vieta skverelyje (parke). Vietovė lygi, apaugusi žole. Nuėmus velėną, po ja, iki 40 cm gylio buvo rudos spalvos žemių sluoksnis. Jame aptikti du smulkūs keramikos fragmentai. Tai raudonos molio masės plonasiene keramikos (2,3x2,9 cm ir 2,3x2,6 cm dydžių) dubens ir puodynės pakraštėlis. Puodynės pakraštėlis padengtas žalios spalvos glazūra. Radiniai datuojami vėlesniu kaip XVII a. laikotarpiu (G.Vaitkevičiaus nuomone - gali būti XIX a.). Radiniai neinventorinami. Giliau, po šiuo sluoksniu, iki 1 m gylio tęsėsi šviesesnės spalvos žemė, kuri 1 m gylyje perėjo į įžemį - geltonos spalvos smėlį. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.4

Kastas į R nuo Š.Nr.3. Šūrfas išplanuotas 60⁰ 2,7 m nuo augančio klevo bei 240⁰ 35 m nuo namo Nr.2 (Daržų gatvės) ŠV kampo. Tiriama vieta lygi šalia daržo. Iki 80 cm gylio kultūrinį sluoksnį sudarė juodos-pilkos spalvos žemė, jame aptikta vienos fajansinės lėktės (būdingos XIX-XX a. laikotarpiui) smulkus fragmentas. Radinys neinventorintas. Įžemis - gelsvas smėlis-priemolis pasiektas 80 cm gylyje. (Brėž.Nr.1)/

Šūrfas Nr.5

Kastas į R nuo Š.Nr.3-4 (žr.situacijos planą). Tiriama vieta apie 60-100 m į R nuo įlankos pradžios. Šūrfas išplanuotas 90⁰, 26 m nuo Nemuno gatvės namo Nr.8 PV

kampo. Tiriama vieta pievelėje. Po velėna iki 20 cm gylio buvo povelėninis juodžemio sluoksnelis, po to, iki 45 cm gylio tęsėsi šviesiai pilkos spalvos žemių sluoksnis su raudonos molio spalvos plytgalių nuolaužomis, balto fajanso indų šukėmis. Po to iki 56 cm gylio prasidėjo maišytas pilkos spalvos žemių ir geltono smėlio sluoksnis. Įžemis - gelsvas smėlis aptiktas 57 cm gylyje. (Brėž.Nr.1).

Šurfas Nr.6

Šurfas kastas 2300, 23 m nuo Nemuno g. namo Nr.9 PV kampo bei 75⁰, 7 m nuo gatvės (vedančios į buvusį uostą) kelkraščio. Tiriama vieta lygi. Po velėna iki 75 cm gylio buvo juodžemio sluoksnis, kuriame pasitaikė pavienių raudonos spalvos plytgalių, čerpių bei fajansinių indų bei stiklo nuolaužų. Po šiuo sluoksniu iki 105 cm gylio tęsėsi šviesiai pilkos spalvos žemių sluoksnis. Įžemis - gelsvas smėlis pasiektas 105 cm gylyje. (Brėž. Nr.1).

Šurfas Nr.7

Kastas PR miestelio dalyje į P nuo Š.Nr.6. Šurfas išplanuotas 60⁰, 11 m nuo negyvenamojo dviejų aukštų namo (tarpukaryje buvęs viešbutis) bei 285⁰, 43,7 m nuo vandens matavimo stoties. Tiriama vieta kalnelyje. Po velėna iki 145 cm gylio kultūrinį sluoksnį sudarė žvyras permaišytas su statybinėmis atliekomis (raudonos spalvos plytgaliais, čerpiėmis). Sluoksnyje pasitaikė butelio šukių ir pavienių fajansinių indų šukių. Po šio sluoksnio, iki 160 cm gylio tęsėsi šviesesnės spalvos žemių sluoksnis. Įžemis - gelsvas smėlis pasiektas 160 cm gylyje. (Brėž.Nr.1).

Šurfas Nr.8

Kastas į R nuo Š.Nr.7, 45⁰, 27 m nuo vandens matavimo stoties. (Foto Nr.1). Tiriama vieta pievutėje. Po velėna iki 80 cm gylio kultūrinį sluoksnį sudarė pilkos rudos spalvos permaišyta žemė. Sluoksnyje ~~gausu~~ butelių duženų (stiklas be patinos) bei fajansinių indų smulkių šukių, plonasienės keramikos būdingos XIX-XX a. fragmentų, gelžgalių. 80 cm gylyje pasiektas įžemis - geltonas smėlis. (Brėž. Nr.1).

Šurfas Nr.9

Kastas centrinėje miestelio dalyje, už autobusų stotelės. Šurfas išplanuotas 215⁰, 11,20 m nuo autobusų stotelės PV kampo bei 180⁰, 14,30 m nuo Nemuno gatvės kairiojo kelkraščio. Tiriama vieta parkelyje (Foto Nr.4). Po velėna iki 25 cm gylio buvo gelsvos smėlio su degėsiais sluoksnelis. Po to prasidėjo griuvenų sluoksnis, kuris tęsėsi iki 60 cm gylio. Giliau iki 80 cm tęsėsi gelsvo smėliuko sluoksnis. Po šiuo sluoksniu prasidėjo pilkos žemės sluoksnis su pavieniais akmenukais. 135 cm gylyje prasidėjo įžemis - gelsvas priemolis (Brėž. Nr.1). Šurfe pilkos žemės sluoksnyje aptikta keleta fajansinės lėkštės fragmentų su vokišku įrašu.

Archeologinių radinių nerasta.

Šurfas Nr.10

Kastas Nemuno gatvės šone, 19,40m, 70⁰ nuo autobusų stotelės PR kampo bei 150⁰, 6,10 m nuo Nemuno gatvės pietinio (kairiojo kelkraščio), priešais namą Nr.32

esantį kitoje gatvės pusėje. Nuėmus velėną, po ja, iki 90 cm gylio, kultūrinį sluoksnį sudarė juodžemis, po to tęsėsi smėlio permaišyto su juodžemiu sluoksnelis. Įžemis - gelsvas smėlis prasidėjo 1,12 m gylyje.

Šurfe radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.11

Kastas parkelyje, netoli nuo Š.Nr.9-10. Šūrfas išplanuotas 120° 29,20 m nuo Š.Nr.9 bei 160° 32,60 m nuo autobusų stotelės pastato pietinės sienos vidurio. (Žr. situacijos planą). Tiriama vieta dešiniajame upeliuko krante (Foto Nr.2). Nuėmus velėną, po ja, iki 70 cm gylio buvo juodžemio sluoksnis. 45 cm gylyje rastas titnago gabalėlis (nearcheologinis). Įžemis - gelsvas smėlis prasidėjo 70 cm gylyje. (Brėž. Nr.1).

Šūrfas Nr.12

Kastas į R nuo Š.Nr.10. Šūrfas išplanuotas 150° 8 m nuo Š.Nr.10 bei 180° 13 m nuo Nemuno gatvės kelkraščio. Tiriama vieta lygi. Nuėmus velėną, po ja, iki 94 cm tęsėsi juodžemio sluoksnis, kuriame buvo daug medžio šaknų, balto fajanso indų liekanų. 94 cm gylyje pasiektas įžemis - gelsvas smėliukas (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.13

Kastas į PV nuo autobusų stotelės, parkelyje šūrfas išplanuotas 4 m į R nuo keliuko. Tiriama vieta lygi, apaugusi medžiais. Nuėmus velėną, po ja, iki 15 cm gylio buvo juodžemio sluoksnis, po to prasidėjo maišytas žvyro ir juodžemio sluoksnis. Sluoksnyje pasitaikė ir pavienių plytelių, akmenų. Įžemis - gelsvas smėlis prasidėjo 96 cm gylyje. (Brėž. Nr.1).

Šūrfas Nr.14

Kastas rytinėje miestelio dalyje už buvusio geležinkelio pylimo. Šūrfas išplanuotas 90° 43 m nuo keliuko ir pylimo susijungimo. Tiriama vieta žema, apaugusi krūmokšniais. Nuėmus velėną, po ja prasidėjo pilkų žemių sluoksnis, kuris tęsėsi iki 39 cm gylio. Po to prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.15

Kastas 30 m į ŠR nuo Š.Nr.14. Po velėna iki 43 cm tęsėsi pilkų žemių sluoksnis. Po to prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.16

Kastas 30 m į ŠR nuo Š.Nr.15. Tiriama vieta už buvusio geležinkelio pylimo. Po velėna iki 50 cm gylio pilkos žemių su žvyru sluoksnis. Po to prasidėjo įžemis - pilkos spalvos smėlio sluoksnis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.17

Kastas 70 m į ŠR nuo Š.Nr.16 bei 28 m 80⁰ nuo geležinkelio pylimo apačios. Tiriama vieta pelkėta. Po velėna iki 37 cm gylio buvo pilkšvos spalvos žemių sluoksnis, po to prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr. 1).

Šūrfas Nr.18

Kastas 42 m į ŠR nuo Š.Nr.17 bei 24,7 m nuo geležinkelio pylimo. Po velėna iki 42 cm gylio sluoksnį sudarė pilkos spalvos žemė, po kurio prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.1).

Šūrfas Nr.19

Kastas ŠR miestelio dalyje, Stoties gatvės dešiniame kelkraštyje. Šūrfas išplanuotas 12 m į Š nuo sklypo Nr.6 ŠV tvoros kampo bei 3,80 m į R nuo gatvės kelkraščio. Tiriama vieta šalia daržo aptverto 90 cm aukščio tvorele. Po velėna iki 14 cm buvo juodžemis, jį nukasus iki 130 cm gylio tęsėsi gelsvo smėlio su žvyru sluoksnis. 130 cm pasiektas įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.20

Kastas Stoties gatvėje tarp namų Nr.1 ir 3. Tiriama vieta kairiajame gatvės kelkraštyje - 2,20 m į V nuo jo bei 18 m 23⁰ nuo namo Nr.3 ŠR kampo. Nuėmus velėną, po ja, iki 60 cm gylio buvo permaišytas smėlio ir priemolio sluoksnis, po kurio prasidėjo įžemis - rudos spalvos molis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.21

Kastas šiaurės rytinėje miestelio dalyje, toliau paėjus Stoties gatve, kairėje pusėje ant kalnelio, už bažnyčios. Tiriama vieta sporto aikštėje. Šūrfas išplanuotas 17 m į Š nuo bažnyčios pastato. Po velėna iki 35 cm gylio buvo rudos spalvos žemių sluoksnis, po kurio prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.22

Kastas 15 m į Š nuo Š.Nr.21. Tiriama vieta pievelėje. Po velėna iki 39 cm gylio buvo rudų žemių sluoksnis, po to 39 cm gylyje prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.23

Kastas 15 m į ŠR nuo Š.Nr.21. Tiriama vieta pievelėje. Po velėna iki 35 cm gylio sluoksnį sudarė ruda žemė. Giliau prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.24

Kastas į V nuo Š.Nr.21-23, kitoje Stoties gatvės pusėje. Tiriama vieta pievutėje, į R nuo technikumо bendrabučio ir stadiono. Šūrfas išplanuotas 18 m į V nuo kelio. Nuėmus velėną, po ja iki 35 cm gylio buvo rudos spalvos žemių sluoksnis, po kurio prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.25

Kastas Nemuno gatvėje (priešais mokyklą - į P nuo jos). Šūrfas išplanuotas 9,90 m 70⁰ nuo Nemuno gatvės namo Nr.21 P R kampo bei 8,70 m, 345⁰ nuo gatvės kelkraščio. (Foto Nr.5). Nuėmus velėną su juodžemio sluoksniu, 8 cm gylyje prasidėjo griuvenų ir gelsvo smėlio sluoksnis, kuris tęsiasi iki 35 cm gylio. Vakarinėje šurfo dalyje (per pusę šurfo pločio) 10 cm gylyje atsidengė mūrinio pastato pamatas. Tai skaldytomis akmenimis kalkėmis rištas mūras išplanuotas Š-R kryptimi. Mūro viršus buvo pamūrytas raudonomis plytomis. (Foto Nr.6). Šurfą praplėtėme 10 cm į R, kad būtų galima išsikasti iki įžemio. 55 cm gylyje mūras praplatėjo 15 cm. Nuo 35 iki 45 cm gylio sluoksnį sudarė gelsvas smėlis, giliau iki 175 cm gylio tęsiasi pilkos spalvos žemių sluoksnis. Jame aptikta (120 cm gylyje) viena fajansinio indo smulki šukė - lėkštės pakraštėlis (neinventorinta). Įžemis, gelsvas smėlis pasiektas 175 cm gylyje.

Archeologinių radinių nerasta. (Brėž.Nr.2). Manoma, kad šurfu pataikyta į pastato vidų. Manoma, kad mūras yra XIX-XX a. laikotarpio.

Šūrfas Nr.26

Kastas 17 m į Š nuo Š.Nr.25 bei 5 m į R nuo negyvenamojo pastato (dviejų aukštų sandėlio?). Tiriama vieta pievelėje. Nuėmus velėną, po ja iki 13 cm gylio buvo povelelinės juodos žemės sluoksnis, po to iki 48 cm gylio prasidėjo rudos spalvos žemių ir smulkių griuvenų permaišytas sluoksnis. Giliau iki 147 cm buvo pilkų žemių sluoksnis, kuriame pasitaikė viena vinis. Įžemis - gelsvas smėlis prasidėjo 148 cm gylyje. (Brėž. Nr.2).

Šūrfas Nr.27

Kastas Nemuno gatvėje (priešais mokyklą į R nuo Š.Nr.24-25) tarp namų Nr.19,21. Tiriama vieta pievutėje.(Foto Nr.9). Šūrfas išplanuotas 9,30 m 320⁰ nuo namo Nr.19 PV kampo bei 12,40 m 345⁰ nuo gatvės kelkraščio. Po velėna iki 65 cm gylio tęsiasi pilkos spalvos juodžemio sluoksnis su degėsiukais. Giliau, iki 127 cm, tęsiasi juodžemio sluoksnis, po to prasidėjo įžemis - gelsvas smėlis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.28

Kastas į V nuo Š.Nr.25-27, šalia asfaltuoto pėsčiųjų keliuko, vedančio į technikumą. Šūrfas išplanuotas 80⁰, 7 m nuo takelio. Tiriama vieta pievelėje, netoli šieno kupetos (Foto Nr.10). Po velėna, iki 38 cm gylio sluoksnį sudarė tamsiai rudos spalvos žemė, giliau prasidėjo įžemis - molis. Rudų žemių sluoksnyje rasti du smulkūs

plonasienės šviesios molio spalvos keramikos fragmentai, būdingi XIX a. - XX a. pradžiai. (Radiniai neinventorinti). (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.29

Kastas į V nuo minėto asfaltuoto takelio. Šūrfas išplanuotas 3m 260⁰ nuo takelio kelkraščio. Tiriama vieta šalia daržo. Po velėna iki 85 cm gylio buvo rudos spalvos žemių sluoksnis, kuriame rytinėje šurfo dalyje 30 cm gylyje rasta butelio stiklo gabalas, raudonos spalvos plytgalis. 85 cm gylyje pasiektas įžemis - rudos spalvos molis. (Brėž.Nr.2).

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.30

Kastas 12 m 30⁰ nuo Š.Nr.29. Tiriama vieta pievelėje. Po velėna iki 75 cm gylio sluoksnį sudarė rudos spalvos žemė, giliau prasidėjo įžemis - rudas molis.

Radinių nerasta (Brėž. Nr.2).

Šūrfas Nr.31

Kastas Nemuno gatvės namo Nr.34 vidiniame kieme. Šūrfas išplanuotas 25 m 350⁰ nuo namo ŠV kampo. Tiriama vieta šalia sandėliukų, prie takelio. (Foto Nr.11). Nuėmus velėną iki 80 cm gylio sluoksnį sudarė pilos spalvos žemės, viršuje permaišyta su anglimis, kalkėmis. Sluoksnyje rasta butelio stiklą, vinių. Įžemis - priemolis pasiektas 80 cm gylyje. (Brėž. Nr.2).

Šūrfas Nr.32

Kastas 12 m 5⁰ nuo Š.Nr.31. Tiriama vieta darže, šalia takelio. Vieta nežymiai nuolaidėja rytų link. Iki 30 cm gylio buvo ariamas žemės sluoksnis, giliau prasidėjo įžemis - molis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2). Pavaikščiojus po daržą, paviršiuje jokių radinių nerasta.

Šūrfas Nr.33

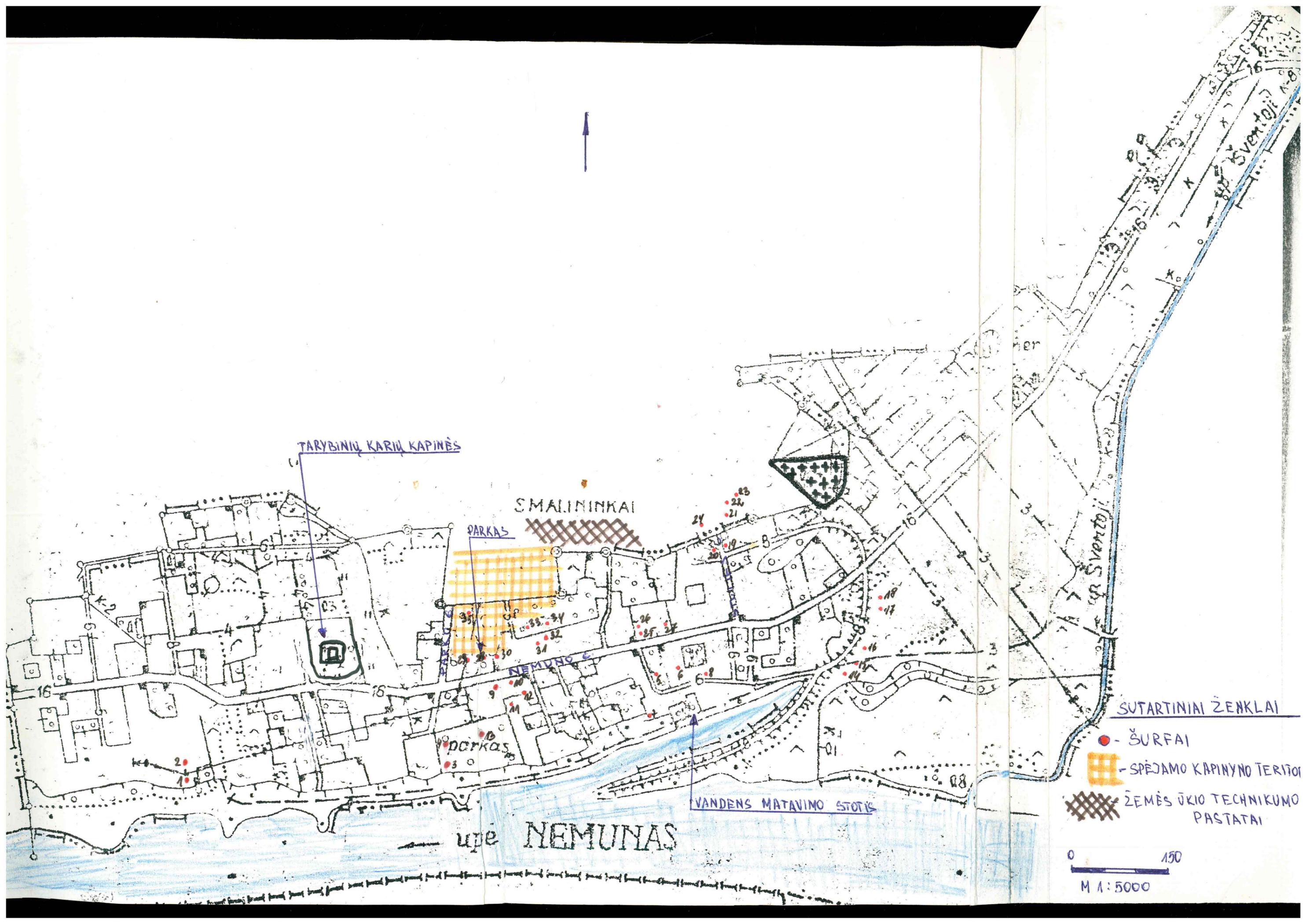
Kastas į Š nuo Š.Nr.31-32. Tiriama vieta PR parko dalyje, pakraštyje. Po velėna, iki 18 cm gylio tęsiasi juodžemio sluoksnis. Giliau prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

Šūrfas Nr.34

Kastas 15 m į R nuo Š.Nr.33. Tiriama vieta nuolaidėja rytų kryptimi. Po velėna, iki 30 cm buvo juodžemis, giliau prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

TARYBINIŲ KARIŲ KAPINĖS

SMALININKAI

PARKAS

NEMUNO G.

DOKAS

VANDENS MATAVIMO STOTIS

upė NEMUNAS

SUTARTINIAI ŽENKLAI

- - ŠURFAI
- - SPĖJAMO KAPINYNŲ TERITORIAI
- - ŽEMĖS ŪKIO TECHNIKUMO PASTATAI

0 150
M 1:5000

Šurfas Nr.35

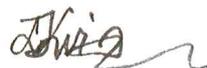
Kastas ŠR parko dalyje, 18 m į V nuo asfaltuoto takelio. Po velėna iki 40 cm gylio buvo rudos spalvos žemių sluoksnis, giliau prasidėjo įžemis - priemolis.

Radinių nerasta. (Brėž.Nr.2).

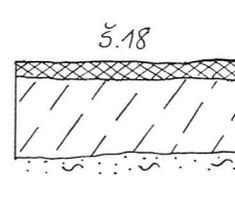
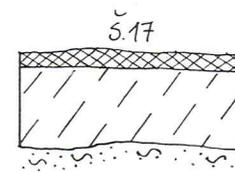
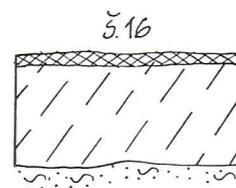
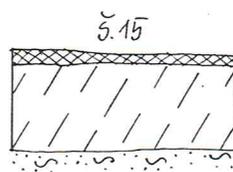
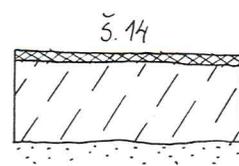
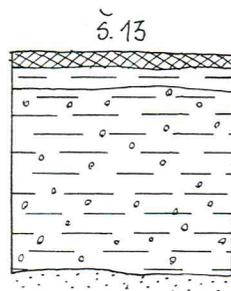
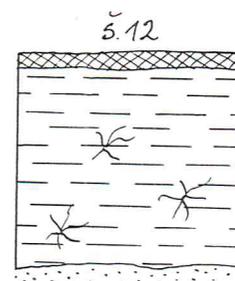
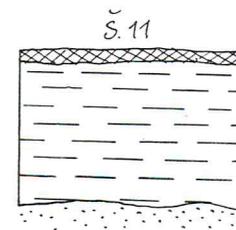
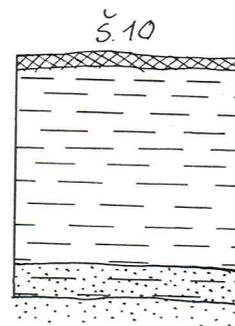
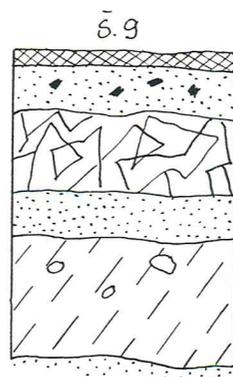
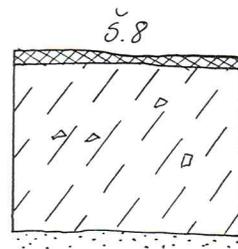
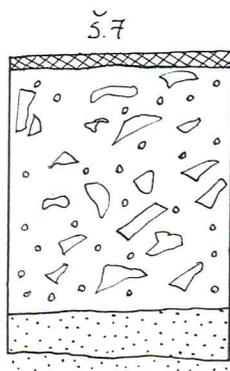
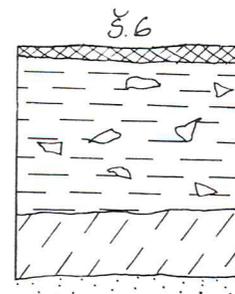
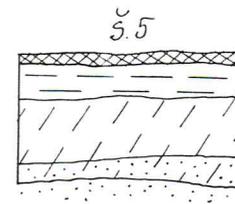
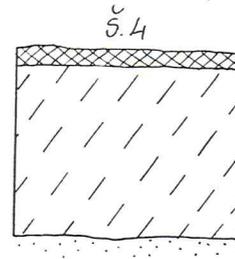
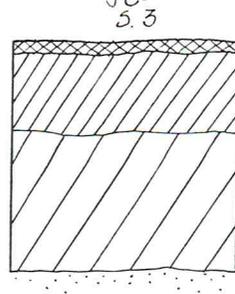
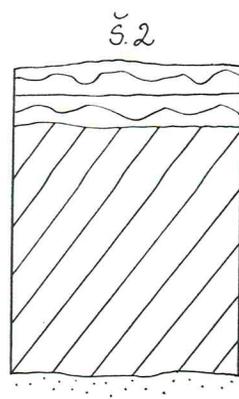
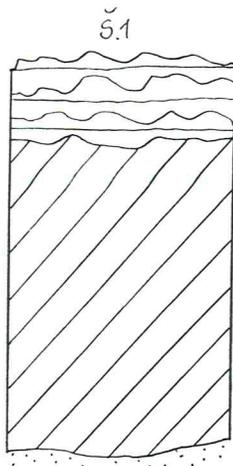
Su metalo detektoriumi apvaikščiota centrinė parko dalis. Buvo tikrinami velėnoje esantys daiktai, tačiau be kelių kamščių ir kitokių šiukšlių nieko nerasta.

Išvados

Archeologijos žvalgomųjų tyrimų metu Smalininkų miestelyje iškasti 35 1 m² dydžio šurfai, ištirtas bendras 35 m² dydžio plotas. Taip pat pagal galimybes apžiūrėti gyventojų daržai. Tyrimų metu archeologinių radinių neaptikta. Fiksuotas iki 175 cm storio kultūrinis sluoksnis (šurfe Nr.25). Tačiau daugeliu atveju kultūrinis sluoksnis siekia nuo 50 cm 1 metro. Sprendžiant iš negausių radinių kultūrinį sluoksnį datuojame XIX-XXa. Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta. Ateityje reikėtų atlikti platesnius archeologinius tyrimus spėjamo kapinyno vietoje.

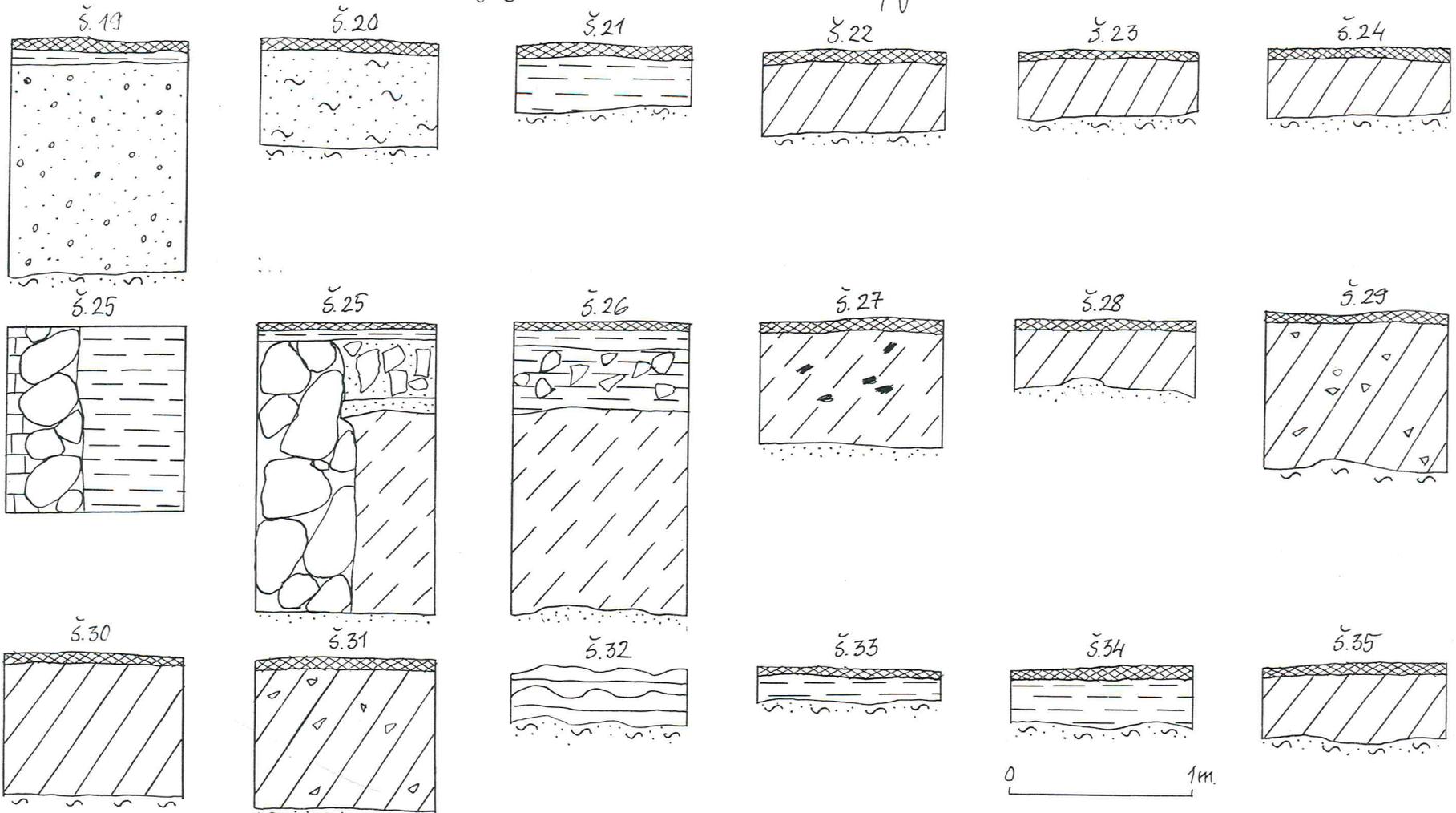

Šurvy Nr. 1-18 šiauriniai pjūviai

0 1m.

Šurfy Nr. 19-35 šiauriniai pjūviai

 velėna	 pilka žemė	 molis	 žvyras	 arimas	 grūvėnos	 šamsiai ruda žemė
 ruda žemė	 juodžemis	 smėlis	 mūras	 šaknys	 plytos, sūkės	 degėšiai

Fotonuotraukų sąrašas

Lapas Nr. **16**

Foto Nr.1 Šurfo Nr.87 vieta nuo P pusės - vandens matavimo stoties.

Foto Nr.2 Šurfo Nr.11 vieta iš Š pusės.

Lapas Nr. **17**

Foto Nr.3 Šurfo Nr.10 vieta iš V pusės.

Foto Nr.4. Šurfo Nr.9 vieta iš Š pusės.

Lapas Nr. **18**

Foto Nr.5 Šurfo Nr.25 vieta iš R pusės.

Foto Nr.6 Šurfo Nr.25 atidengto mūro fragmentas.

Lapas Nr. **19**

Foto Nr.7. Talkininkai iš internatinės mokyklos užkasa Š.Nr.25.

Foto Nr.8. Šurfo Nr.25 užkasimas.

Lapas Nr. **20**

Foto Nr.9. Šurfo Nr.27 vieta iš P pusės.

Foto Nr.10 Užkasto šurfo Nr.28 vieta iš V pusės.

Lapas Nr. **21**

Foto Nr.11. Šurfo Nr.31 vieta iš ŠR pusės po užkasimo.

Lapas Nr. **22**

Foto Nr.12-13. Spėjamo kapinyno vieta - parko šiaurinė dalis iš Š pusės.

1.

2

3

4

5

6

7

8

19

10

11

12

13

Patvirtinta MAK 1997 08 09
sprendimu Nr. 165.

23

1.

Lietuvos istorijos instituto
asistento Lino Kvizikevičiaus

Mokslinei archeologijos komisijai

1997 07 24

Archeologijos žvalgomųjų tyrimų programa

Šių metų rugpjūčio-gruodžio mėn. numatomi archeologijos žvalgomieji tyrimai Jurbarko raj. Smalininkų miestelyje. Šių darbų tikslas nustatyti senamiesčio kultūrinio sluoksnio ribas. Numatoma tirti 1 m² dydžio šurfais įvairiuose miestelio dalyse. Viso planuojama iškasti 30-50 šurfų. Darbus numatome užbaigti iki 1997 m. gruodžio mėn. pabaigos.

Priedas: Miestelio situacijos planas su numatoma tyrimų zona.

SMALININKAI

SUTARTINIAI PAŽYMĖJIMAI

KULTŪROS PAMINKLAI

ISTORIJOS PAMINKLAI

58 Smalininkų tarybinių karių kapinės IV-275

SAUGOTINI OBJEKTAI

71 sg Smalininkų m. kapinės

nuvartojama tipinių zona